

21.3.2019

OHJE SOSIAALIHUOLLON HENKILÖKUNNAN ILMOITUSVELVOL- LISUUDESTA (Sosiaalihuoltolaki § 48 ja § 49)

Yleistä ilmoitusvelvollisuudesta

Sosiaalihuoltolain 48 § ja 49 § velvoittavat **sosiaalihuollon** henkilökunnan ilmoittamaan viipymättä toimintayksikön/vastuualueen toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos he huomaavat tehtävissään epäkohtia tai ilmeisiä epäkohdan uhkia asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Sosiaalihuoltolain 49 §:n mukaan ilmoituksen vastaanottaneen henkilön tulee käynnistää toimet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Henkilön on ilmoitettava asiasta salassapitosäännösten estämättä aluehallintovirastolle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei korjata viivytyksettä.

Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on sisällytettävä oma-valvontasuunnitelmaan. Palveluvastaavien on vastattava siitä, että jokainen työntekijä tietää ilmoitusvelvollisuuskäytännöistä

Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä julkisia että yksityisiä palveluita.

Kuka voi tehdä 48 §:n mukaisen ilmoituksen

Ilmoituksen voi tehdä sosiaalihuollon henkilöstöön kuuluva tai vastaavissa tehtävissä, toimeksiantosopimussuhteessa oleva tai itsenäinen ammattiharjoittaja.

Mistä asioista ilmoitus tehdään?

Jos työntekijä huomaa työssään epäkohtia tai ilmeisiä epäkohdan uhkia asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa, hän voi tehdä ilmoituksen. Epäkohdalla tarkoitetaan esimerkiksi asiakkaan epäasiallista kohtaamista, asiakkaan loukkaamista sanoilla, asiakasturvallisuudessa ilmeneviä puutteita, asiakkaan kaltoin kohtelua ja toimintakulttuurista johtuvia asiakkaalle vahingollisia toimia. Myös epäkohdan uhasta, joka on ilmeinen tai voi johtaa epäkohtaan, tulee ilmoittaa.

Kaltoin kohtelulla tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä tai kemiallista eli lääkkeillä aiheutettua kaltoin kohtelua. Esimerkiksi asiakasta tönitään, lyödään tai uhkaillaan, käytetään hyväksi fyysisesti tai taloudellisesti, puhutellaan epäasiallisesti ja loukkaavasti tahi palvelussa, asiakkaan aseman ja oikeuksien toteuttamisessa, perushoivassa ja hoidossa on vakavia puutteita.

Toimintakulttuuriin sisältyvistä ongelmista voi olla kyse esimerkiksi yksilön perusoikeuksien rajoittamisesta vakiintuneita hoitokäytäntöjä suoritettaessa. Pakotteiden ja rajoitteiden käytöstä tulee olla aina asiakaskohtainen, määräaikainen lupa ja ilmoitus tulee tehdä, jos pakotteita ja

rajoitteita käytetään muutoin.

Mikäli toimintakulttuuri ei ole suoranaisesti vahingollista **asiakkaille**, niihin pitää puuttua ensisijaisesti omavalvonnan kautta, esimerkiksi resurssiin ja kiireeseen liittyvät asiat.

Ilmoitus tehdään aina asiakkaaseen kohdistuvasta epäkohdasta tai sen uhasta, ei henkilökuntaan liittyvistä tilanteista. Ilmoituksen tekemisen tulee aina perustua asiakkaan huolenpitoon liittyviin tarpeisiin.

Miten ilmoitus tehdään?

Ilmoitus tehdään henkilökunnan ilmoitusvelvollisuuslomakkeelle **välittömästi**, kun työntekijä havaitsee asiakkaaseen kohdistuvan epäkohdan tai sen uhan.

Lomake on omavalvontasuunnitelman liitteenä, intrassa ja Saarikan nettisivuilla.

Kenelle ilmoitus palautetaan?

Ilmoitus palautetaan **yksikön toiminnasta vastaavalle palveluvastaavalle ja palveluvastaavan poissa ollessa hänen sijaiselleen**. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta omalle esimiehelleen.

Perhe- ja sosiaalipalveluissa sekä terapiapalveluissa palveluvastaava käsittelee asian ja välittää tiedon palvelujohtajalle.

Ikäihmisten koti- ja asumispalveluissa palveluvastaava/sijainen käsittelee asian palvelupäällikön kanssa, joka välittää tiedon palvelujohtajalle.

Vammaispalveluissa palveluvastaava käsittelee asian vastaavan hoitajan/ohjaajan kanssa ja välittää tiedon palvelujohtajalle.

Yksityisiä palveluja koskevat ilmoitukset osoitetaan palvelujohtajalle.

